

Сапун С.Т., <https://orcid.org/0000-0003-4129-4271>
Кузь Ю.С. <https://orcid.org/0000-0003-3182-6473>

КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ЗАХОДИ В ПРОГРАМІ ІГОР ОЛІМПІАД

Тернопільський національний педагогічний університет
ім. В. Гнатюка

Анотація. У публікації проаналізовано історичні аспекти проведення культурно-мистецьких заходів у різних містах-господарях проведення Ігор Олімпіад. Виявлено ключові напрямки популяризації олімпійської освіти завдяки інтеграції заходів культурного змісту серед молоді та дорослого населення. В умовах сьогодення актуальність застосування принципів та ідей олімпізму у рамках культурно-мистецьких заходів є беззаперечною.

Аnotation. The publication analyzes the historical aspects of cultural and artistic events in various host cities of the Olympic Games. The key areas of popularization of Olympic education due to the integration of events of cultural content among the youth and adult population have been identified. In today's conditions, the relevance of applying the principles and ideas of Olympism within the framework of cultural and artistic events is undeniable.

Ключові слова: Олімпійська освіта, олімпійський рух, Ігри Олімпіад, мистецькі вистави.

Key words: Olympic education, Olympic movement, Olympic Games, artistic performances.

Актуальність теми дослідження. Умови сьогодення та стрімкий технологічний прогрес у світовому масштабі провокує зростання світових рекордів у видах спорту, інтенсифікацію спортивних заходів та зростання цінності здобуття результату будь-яким чином. На противагу даному явищу відводиться на задній план цінності та ідеали гуманності, справедливості, чесності, поваги та взаєморозуміння у людському середовищі. Саме культурно-мистецькі заходи були досить популярними та повинні стрімко відновлюватися в програмі Ігор Олімпіад та зимових Олімпійських ігор.

Мета дослідження полягала у вивченні та аналізі історичних аспектів проведення культурно-мистецьких заходів у програмі Ігор Олімпіад.

Методи дослідження. Для підготовки рукопису публікації використовувалися методи ретроспективного аналізу наукових, популярних та навчальних посібників, підручників та монографій провідних фахівців у галузі олімпійської освіти.

Результати досліджень. За результатами багато численних і ґрунтовних досліджень саме ініціатор відродження Олімпійських ігор П'єр де Кубертен прагнув до об'єднання спорту, культури і мистецтва. З огляду на це він, вже будучи президентом МОК, 1906 р. скликав у Парижі «Консультативну конференцію мистецтва, літератури і спорту», на яку було запрошено багатьох відомих письменників, художників та інших митців. Конференція запропонувала Міжнародному олімпійському комітету заснувати 5 конкурсів (з архітектури, музики, скульптури, живопису, літератури), які б давали змогу кожні 4 роки оцінювати неопубліковані і не оприлюднені раніше твори, натхненні ідеалами спорту.

Відгукнувшись на цю пропозицію, МОК на сесії в 1906 р. ухвалив рішення про проведення під час Ігор Олімпіад конкурсів мистецтв, подібних до тих, які були характерними для античних Олімпійських ігор, з метою відродження взаємозв'язків між спортом і мистецтвом. Передбачалося, що перший конкурс буде проведено в Лондоні в 1908 р. під час Ігор четвертої Олімпіади, але він не відбувся.

Вперше конкурс мистецтв, що входив до програми Олімпійських ігор, пройшов у 1912 р. у Стокгольмі, де відбувалися Ігри V Олімпіади. Учасники конкурсу змагалися у 5 номінаціях: «Архітектура», «Література», «Музика», «Живопис», «Скульптура». Переможців та призерів конкурсу нагороджували золотими, срібними і бронзовими олімпійськими медалями.

Серед тих творів, які здобули перемогу відповідних номінаціях, була і «Ода спорту», відзначена золотою медаллю в конкурсі літератури. Згодом з'ясувалося, що «Хохрод і Ешбаш» (так було підписано «Оду спорту») – це псевдонім, а автором твору є П'єр де Кубертен.

Надалі конкурси мистецтва проводилися із включенням їх до програми Ігор VII Олімпіади-1920 в Антверпені, Ігор VIII Олімпіади-1924 в Парижі, Ігор IX Олімпіади-1928 в Амстердамі, Ігор X Олімпіади-1932 в Лос-Анджелесі, Ігор XI Олімпіади-1936 в Берліні, Ігор XIV Олімпіади-1948 в Лондоні.

Так сталося, що конкурс мистецтв, який входив до програми Ігор XIV Олімпіади-1948 в Лондоні, став останнім творчим змаганням, переможців і призерів якого нагороджували олімпійськими медалями. Справа в тому, що в Міжнародному олімпійському комітеті було піднято питання про скасування

конкурсів мистецтв у програмах Олімпійських ігор. Мотивувалася це тим, що учасники конкурсів є професіоналами в тих чи інших сферах літератури і мистецтва і отримують за свою творчість гроші, що не відповідала тодішнім уявленням про обов'язковість аматорського статусу для учасників Олімпійських ігор.

З урахуванням цих факторів, на сесії МОК, яка відбувалася в Римі в 1949 р., після гострої дискусії взяла гору пропозиція про доцільність скасування конкурсів мистецтв у програмах Олімпійських ігор (починаючись з Ігор XV Олімпіади-1952 у Гельсінкі) та заміну їх виставками мистецтв без присудження олімпійських медалей.

Остаточне рішення щодо такої заміни олімпійських конкурсів мистецтв мистецькі виставки Міжнародний олімпійський комітет затвердив на сесії, яка відбулася в Афінах у 1954 р.

На зміну конкурсам мистецтв, котрі у період 1912-1948 рр. входили до програми Олімпійських ігор, прийшли, починаючи з Ігор XV Олімпіади, виставки мистецтв. Надалі мистецькі виставки та фестивалі мистецтв зі своєю специфікою і певним національним колоритом проводилися організаційними комітетами всіх наступних Ігор Олімпіад і зимових Олімпійських ігор.

Організатори Ігор XIX Олімпіади-1968 в Мехіко запропонували провести не лише мистецьку виставку, а й комплексний захід, котрий назвали «Культурною Олімпіадою», яка тривала протягом усього 1968 р. У ній взяли участь не лише господарі Ігор, а й десятки країн. «Культурна Олімпіада» мала 5 основних напрямів: «Олімпійські ігри і молодь», «Олімпійські ігри і мистецтво», «Олімпійські ігри і народна творчість», «Олімпійські ігри в Мехіко», «Олімпійські ігри і сучасний світ».

Крім різноманітних тематичних виставкових експозицій, культурні програми Ігор Олімпіад і зимових Олімпійських ігор включали театральні постановки, концерти симфонічної, камерної та джазової музики, кінофестивалі, виступи фольклорних колективів, пісенні фестивалі та багато інших заходів.

Культурні програми, приурочені до Ігор Олімпіад і зимових Олімпійських ігор, орієнтовані на всебічну комплексну популяризацію олімпійських ідей і водночас на ознайомлення учасників і гостей Ігор з різними складовими національних традицій країни, на території якої проходять Ігри, з її культурою, літературою і мистецтвом.

Враховуючи постійний інтерес до культурних програм з боку учасників і гостей Олімпійських ігор та відповідно зростаючу увагу до них з боку організаторів Ігор, можна передбачити, що

фестивалі мистецтв, мистецькі виставки та інші подібні культурні заходи будуть успішно проводитися і надалі на Іграх Олімпіад та зимових Олімпійських іграх.

Взаємодія мистецтва і спорту проявляється не тільки в прагненні митців створювати свої твори, надихаючись спортом, особистостями спортсменів і Олімпійськими іграми, а й у глибокому творчому спілкуванні як персоналій, задіяних в мистецтві та олімпійському спорті, так і широких мас, які цікавляться спортом і мистецтвом.

Можемо обґрунтувати стверджувати про велике значення взаємозв'язку між спортом і мистецтвом та їх взаємний вплив, причому не тільки як про важливий напрям в олімпійських дослідженнях і в системі олімпійської освіти, а й у тому, що, на наш погляд, можна назвати олімпійською самоосвітою.

Висновки.

Популярність та розмах культурно-мистецьких заходів, що проводилися в рамках Ігор Олімпіад є незаперечною, а їх навчально-просвітницьке значення є актуальним і на сьогоднішній день. Враховуючи постійний інтерес до культурних програм з боку учасників і гостей Олімпійських ігор та відповідно зростаючу увагу до них з боку організаторів Ігор, можна передбачити, що фестивалі мистецтв, мистецькі виставки та інші подібні культурні заходи будуть успішно проводитися і надалі на Іграх Олімпіад та зимових Олімпійських іграх. Проведення культурно-мистецьких заходів дозволяє сприяти зростанню інтересу до ідеалів та цінностей олімпізму, національних культурних та етнічних традицій країн та окремих міст.

Список літератури.

1. Булатова М.М. Олімпійський рух: історія і сучасність: у 2 кн. / М.М. Булатова, С.Н. Бубка, В.М. Платонов. – К., 2021. – Кн. 1. – 64 с.: іл.
2. Єрмолова В.М. Олімпійська освіта: теорія і практика: навч. посіб./ В. М. Єрмолова. – К., 2011. – 335 с.
3. Куроченко І. О. Організація олімпійського руху. – Бровари: АНФ ГРУП, 2012. – 276 с.
4. Олійник Ю. О. Олімпійська освіта в системі підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.02 „Фіз. культура, фіз. виховання різних груп населення” / Олійник Юрій Омелянович; ДВНЗ "Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника". – Івано-Франківськ, 2012. – 20 с.
5. Олимпийские игры (1896-1972) / М. М. Булатова, С. Н. Бубка, В. Н. Платонов. – К.: Олимп. лит., 2012. – Т. 1. – 496 с. – ил.

6. Сапрун С. Т. Олімпійська освіта, проблеми та шляхи її практичної реалізації в загальноосвітніх навчальних закладах / С. Т. Сапрун // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія №15. „Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт” / За заг. ред. Г.М. Арзютова.- К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011.- Випуск 13.- С. 557-560.

Романа Сіренко, orcid.org/0000-0001-9100-4709
Ірина Кушнір, orcid.org/0000-0002-1758-4204

ТРЕЙЛРАННІНГ ЯК ВИД СПОРТУ ТА СПОСІБ АКТИВНОГО ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДІ

Львівський національний університет імені Івана Франка

Анотація. У публікації проаналізовано особливості занять трейлраннігом для сучасної молоді, охарактеризовано сприятливий вплив цього виду бігу на організм спортсмена. Визначено, що заняття бігом по рельєфній місцевості вимагають від спортсмена високого рівня фізичної підготованості, а саме – витривалості, спритності, сили, вміння концентрувати увагу та контролювати власні зусилля й функціональний стан організму.

Ключові слова: трейлранніг, біг, дозвілля, молодь.

Annotation. The publication analyzes the features of trail running for today's youth, characterizes the beneficial effect of this type of running on the athlete's body. It was determined that cross-country running requires a high level of physical fitness from the athlete, namely endurance, dexterity, strength, the ability to concentrate and control one's own efforts and the functional state of the body.

Key words: trail running, running, leisure, youth.

Актуальність теми дослідження. Останнім часом набуває значної популярності біг поза стадіоном, як різновид змагальної діяльності на відкритій місцевості. Такі забіги поділяються на різні рівні складності залежно від ландшафту і рельєфу місцевості трас. Одним різновидів бігу є трейлранніг. В Україні цей вид спортивної дисципліни також називають бігом по бездоріжжю.

Згідно з визначенням Міжнародної асоціації трейлраннінга (ITRA) «трейлранніг» це: «піше змагання в природному оточенні з можливими ділянками асфальту, яких не більше 20 % від загальної довжини дистанції, з обов'язковою розміткою або